

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

Competency of School Administrators in the 21st Century Under Kanchanaburi
Primary Educational Service Area Office 1

พงษ์ศธร ชมท่าไม้¹ และ มิตภาณี พุ่มกล่อม²

Phongsathorn Chomthamai¹ and Mitparnee Pumklom²

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: phongchom.2536@gmail.com

Received May 31, 2023; Revised December 29, 2024; Accepted December 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 306 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า 1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคลและด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล สถานศึกษาขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่และด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สถานศึกษาขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่

องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สมรรถนะ; ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21; การบริหารการศึกษา

Abstract

This Article aimed to study 1) competency of school administrators in the 21st century and 2) compare competency of school administrators classified by school size. The sample consisted of 306 teachers, obtained by stratified random sampling according to school sizes. The research instrument was questionnaire and a reliability of 0.95. The statistics for analysis were percentage, mean, standard deviation, one way analysis of variance and found the difference of the means, and paired tests were carried out according to Scheffe's method.

The research results were found as follows; 1. Competency of school administrators overall and in each individual aspect were at a high level and 2. The comparison competency of school administrators classified by school sizes, overall there was no statistically significant difference. When considering in each individual aspect found that strategic thinking and innovation, individual excellence and the participation with stakeholders had statistically significant differences. Strategic thinking and innovation, large schools had more performance than small size school. Individual excellence, medium size schools had more performance than large schools. And the participation with stakeholders, medium size schools had more performance large schools.

The knowledge in this research is useful for educational institute administrators and educational agencies to use as a guideline for developing the competencies of educational institute administrators to be more efficient.

Keywords: Competency; Administrators in The 21st Century; Educational Administration

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลง และเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีของทุกภูมิภาคทั่วโลกเข้าด้วยกันในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาของมนุษย์ที่จะต้องเผชิญกับโลกที่

มีการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ความเปลี่ยนแปลงทางทรัพยากร ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากรโลก เป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์จะต้องเผชิญและต้องมีการเตรียมพร้อมและรับมือในศตวรรษนี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในหมู่มวลมนุษย์ของตนให้ดำรงอยู่ และมีความสามารถในการรับมือการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้าง ทางด้านทางเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ และของประชาคมโลก และยังคงดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยที่ได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนากำลังคน พัฒนาศักยภาพ และพัฒนาความสามารถให้มีทักษะ คุณลักษณะ มีองค์ความรู้ ความสามารถ และมีสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันจากปัจจัยต่าง ๆ ภายในประเทศที่เป็นปัญหาที่ต้องมีการเร่งแก้ไขและสิ่งที่จะต้องเผชิญ (Education Council Secretariat, 2017)

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการดำเนินงานทางด้านนโยบายในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพให้มีความพร้อม มีแผนการดำเนินงาน และการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีคุณภาพ มีศักยภาพเท่าเทียมกับนานาประเทศ มีการสร้างความมั่นคงทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความพร้อมของประชากรในประเทศในวัยเรียน ได้มีทักษะในการดำรงชีวิต 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม และทักษะชีวิต (Ministry of Education, 2015) สมรรถนะมีความสำคัญในการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบัน องค์การต่าง ๆ จึงต้องมีวิธีการในการประเมินสมรรถนะที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ด้วยแนวคิดในการนำสมรรถนะมาใช้ในการกำหนดคุณลักษณะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ได้เป็นหัวข้อสำคัญ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสอดคล้องกับภารกิจและนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจะต้องมีความรู้ความสามารถ ทั้งความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารทั่วไป ระเบียบ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องนโยบายของทางราชการ รวมทั้งจะต้องเรียนรู้และก้าวให้ทันเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน การค้นคว้าหาความรู้ และจัดการข้อมูล จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้บริหารด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง เพราะองค์ความรู้ทางการบริหารนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตามบริบทของสังคม (Thuwakhom, 2022)

แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ปัญหา ประสิทธิภาพของสถานศึกษา มีจุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ จุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ ควรส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีหรือมีนวัตกรรมเป็นที่ยอมรับรองลงมา คือ จัดให้มีสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างเพียงพอและเหมาะสม อันดับสาม คือ ควรมีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัด ประสพการณ์ที่เน้นเด็กเป็นปัจจุบัน จุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ ควรส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดจนเป็น

แบบอย่างที่ดีหรือมีนวัตกรรมเป็นที่ยอมรับ รองลงมา คือ ควรมีการสะท้อนผลการประเมินและข้อมูลย้อนกลับให้กับผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา อันดับสาม คือ ควรมีการจัดการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างเพียงพอและเหมาะสม และแผนการดำเนินงานเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น มีจุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ รองลงมา คือ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ในด้านการพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย (Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, 2022)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อใช้เปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและได้นำเสนอหัวข้อดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

สมรรถนะของผู้บริหารที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้อาศัยกรอบแนวคิดของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา (Independent Commission for Education Reform, 2020) มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์ และนวัตกรรม สอดคล้องกับ อรชร ปราจันทร์ (Prajan, 2017) ได้สรุปความหมายการคิดเชิงกลยุทธ์ และนวัตกรรมไว้ว่า ความสามารถในการคิด เพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์และพัฒนาผลงาน ที่คิดค้นขึ้นให้กลายเป็น กระบวนการ วิธีการ แนวความคิด ตลอดจน ในรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน หรือเป็นการพัฒนานำเอาสิ่งที่มีอยู่เดิม นำมาประยุกต์ให้เกิดความแตกต่างในทางที่ดีขึ้น แต่มีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์ในการดำเนินงาน

2. ด้านความสามารถการบริหารจัดการ สอดคล้องกับ ศรัณภิมย์ กิตติธโร (Kittitaro, et al., 2018) ได้สรุปความหมาย การบริหารจัดการไว้ว่า ในการดำเนินงานตามภารกิจต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร อันได้แก่ การจัดการองค์กร การวางแผน การสั่งการ การตัดสินใจ และการควบคุมที่มุ่งเน้นในการจัดการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านผู้นำทางวิชาการ สอดคล้องกับ บุญพา พรหมณะ (Promna, 2016) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลให้เกิดการสนับสนุน ส่งเสริม และโน้มน้าว แรงจูงใจในการพัฒนางานด้านวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาบุคลากร และการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และนักเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล สอดคล้องกับ พรนรี พิชนาหาร (Pichanaharee, 2020) ได้ให้ความหมาย ความเป็นเลิศส่วนบุคคลไว้ว่า ในการบริหารจัดการอย่างสร้างสรรค์ในการลดช่องว่าง ระหว่างวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลกับความเป็นจริงในฐานะสมาชิกขององค์กร โดยการใช้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง และจิตใต้สำนึกเป็นตัวกระตุ้นและผลักดันให้เกิดความอยากที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ มีการวางแผนการทำงานใหม่ เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในองค์กร และตนเองสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลที่วางไว้

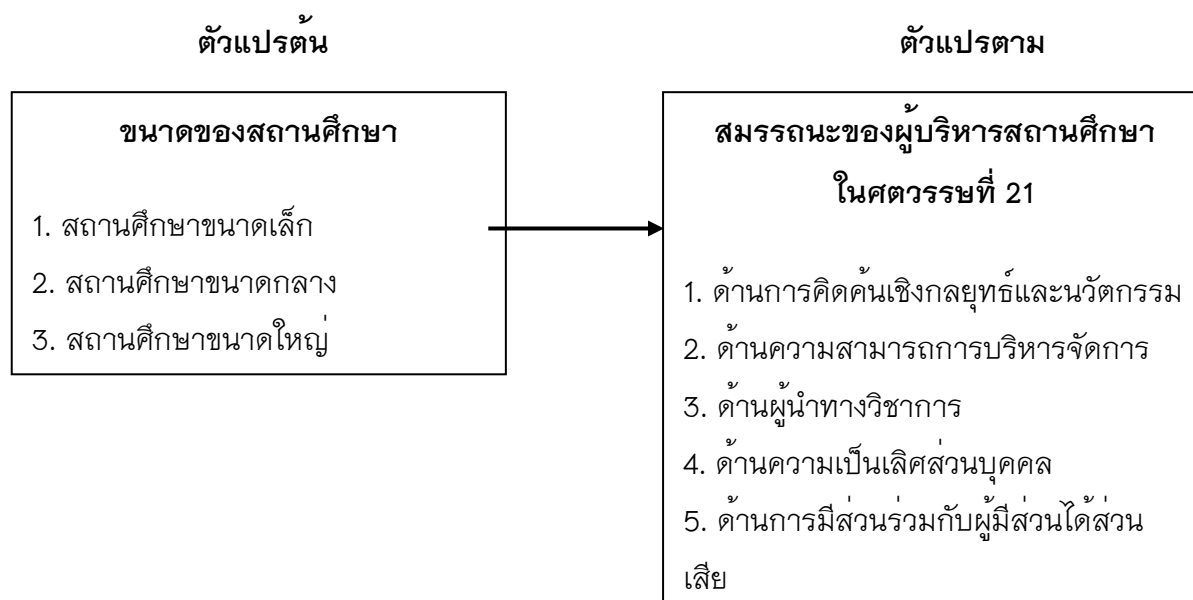
5. ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2019) ได้กำหนดไว้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบเรื่องการบริหารจัดการศึกษา โดยได้ยึดหลักธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามแนวนโยบายของผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีแนวนโยบายเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ให้เป็นไปตามการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล

จากสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ พฤติกรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้

ประสบผลสำเร็จ มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ หรือการพัฒนาต่อยอดในสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการเปิดโอกาสให้บุคคลหลายหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ บริหารจัดการหลักสูตรและการสอน มีทัศนคติในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน และผู้รับบริการเข้ามามีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการดำเนินงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา (Independent Commission for Education Reform, 2020) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ สถานศึกษาขนาดต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 306 คน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 1 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถามสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 ข้อ นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) หาความสอดคล้องในด้าน

โครงสร้าง ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา และความถูกต้องของการใช้ภาษาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (index of item objectives congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1951) ซึ่งพบว่าค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 การรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมจากครูผู้สอนในสถานศึกษาในสังกัด นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูล และนำแบบสอบถามส่งให้ครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 306 ชุด ระหว่างเดือน มีนาคม ถึงเดือน เมษายน พ.ศ.2566 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ระดับความคิดเห็น		ระดับการปฏิบัติ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม	4.43	0.47	มาก
ด้านความสามารถด้านการบริหารจัดการ	4.47	0.48	มาก
ด้านผู้นำทางวิชาการ	4.44	0.39	มาก
ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล	4.32	0.54	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.27	0.60	มาก
รวมเฉลี่ย	4.38	0.41	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.38) เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป น้อย คือ ด้านความสามารถด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X}$ =4.47) รองลงมาคือ ด้านผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X}$ =4.44) ด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ($\bar{X}$ =4.43) ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล ($\bar{X}$ =4.32) และด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X}$ =4.27) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคลและด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล สถานศึกษาขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่และด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สถานศึกษาขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาในภาพรวม

สมรรถนะผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21	ขนาดสถานศึกษา						F	Sig.
	สถานศึกษา ขนาดเล็ก		สถานศึกษา ขนาดกลาง		สถานศึกษา ขนาดใหญ่			
	n = 84		n = 131		n = 32			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์ และนวัตกรรม	4.32	0.44	4.44	0.49	4.61	0.31	4.74*	0.009
2. ด้านความสามารถด้าน การบริหารจัดการ	4.37	0.44	4.50	0.51	4.53	0.32	2.72	0.067
3. ด้านผู้นำทางวิชาการ	4.45	0.35	4.43	0.42	4.44	0.26	0.09	0.917
4. ด้านความเป็นเลิศส่ว บุคคล	4.26	0.45	4.38	0.57	4.08	0.46	5.04*	0.007
5. ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้ มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.25	0.55	4.34	0.62	3.91	0.47	7.71*	0.001
รวมเฉลี่ย	4.33	0.35	4.42	0.45	4.34	0.28	1.94	0.145

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล และด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สมรรถนะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อที่จะสามารถเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรให้ทันต่อพัฒนาของประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุเทพ กุศลคุ้ม และสุรินทร์ ภูสิงห์ (Kusonkhom & Phusing, 2018) ได้ทำการศึกษาเรื่องสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูสภา ในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า ระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูสภาในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและข้าราชการครูโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของนิศาชล นามสาย และคณะ (Namsai et al., 2020) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี ไชยวงษ์เย็น (Chaiwangyen, 2022) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์ และนวัตกรรม ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล และด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาแต่ละแห่ง มีผู้บริหารสถานศึกษาที่อาจมีสมรรถนะในการบริหารงานในบางด้านแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากสภาพบริบทของสถานศึกษา ความต้องการและความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุเทพ กุศลคุ้ม และสุรินทร์ ภูสิงห์ (Kusonkhom & Phusing, 2018) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูสภา ในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี ไชยวงษ์เย็น (Chaiwangyen, 2022) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาไม่

แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชนียา ราชวงษ์และอำนาจทองโปรง (Ratchawong & Thongprong, 2022) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ภาพที่ 2 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

1) **การคิดค้นเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม** ความสามารถในการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดและมีความยืดหยุ่น พลิกแพลง เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานชิ้นใหม่ ๆ ตลอดจนสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ในรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรืออาจเป็นการพัฒนาสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้วให้เกิดความแตกต่างไปจากเดิมแต่มีประสิทธิภาพในการใช้งาน

2) **ด้านความสามารถการบริหารจัดการ** การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลายหลายอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน โดยนำทั้งศาสตร์และศิลป์เข้ามามีส่วนในการดำเนินการโดยมีบุคคลหลายหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำและความรู้ทางการบริหารและการจัดการและเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน

3) **ด้านผู้นำทางวิชาการ** พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ บริหารจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การพัฒนานักเรียน การพัฒนาครูและการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมและ วัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้บรรลุตาม เป้าหมายตามที่คาดหวังไว้

4) **ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล** บุคคลที่พัฒนาตนเอง สร้างสรรค์ผลที่มุ่งหวังและสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นเพื่อนร่วมงานให้พัฒนาศักยภาพไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล เช่น แรงจูงใจ ทักษะที่อาจส่งผลกระทบต่อทัศนคติต่อการทำงานและประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลที่วางไว้

5) **ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ร่วมปฏิบัติ หรือตัดสินใจตลอดจนร่วมสนับสนุน ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติตามสิ่งที่ตนได้ร่วมตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการแบ่งปันผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อให้การทำงานบรรลุผลตามที่หน่วยงานหรือองค์กรได้กำหนดไว้

สรุป

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านผู้นำทางวิชาการ ด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล และด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล และด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่าด้านการคิดค้นเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ของสถานศึกษาขนาดใหญ่ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล ของสถานศึกษาขนาดกลางผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ และ ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของสถานศึกษาขนาดกลาง ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารการศึกษา/ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ การประเมิน และการให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานทุกด้านของสถานศึกษา

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการส่งเสริมให้มีการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีเครือข่ายทางวิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

References

- Chaiwangyen, P. (2022). *Core competencies of small school administrators under The Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2* [Master's Thesis]. Thailis. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and The Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, 16, 297 – 334.
- Education Council Secretariat. (2017). *National education plan 2017–2036*. Phrikwan Graphic.
- Independent Commission for Education Reform. (2020). *Thematic Report 8 Reforming Teachers and Lecturers*. Thaiedreform. <https://www.thaiedreform.org/wp-content/uploads/2020/01/CommissionReport10.pdf>
- Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1. (2022). *Fiscal Year 2023 Action Plan*. (1st). <http://kan1.go.th/main>
- Kittitaro, S., Kittisophano, K. & Sukleung, K. (2018). A model of administrative development for buddhist propagation council in Phetchaburi province. *Journal of MCU Social Science Review*, 8(3), 86–95.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607–610.

- Kusonkhom, A. & Phusing, S. (2018). The School Administrators' Competencies in School based on the Professional Standards of the Teacher Council in the schools under the Secondary Educational Service Area Office 30. *Journal of educational administration and leadership*, 7(30), 188–197.
- Ministry of Education. (2015). *Guidelines for learning management in the 21st century*. cooperative rally.
- Namsai, N., Wansaen, T., Mikusol, P. & Sroinakpong, S. (2020). Competencies of school Administrators in the 21st Century Under Yasothon Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of educational administration and leadership*, 8(30), 239–246.
- Office of the Basic Education Commission. (2019). *Measures to engage stakeholders*. Obec.go.th. <https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2019/06/มาตรการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม.pdf>
- Pichanaharee, P. (2020). *Factors Affecting The Learning Organization of The Court of Justice* Office [Master's Thesis]. www.aru.ac.th. http://etheses.aru.ac.th/PDF/1256361990_11.PDF
- Prajan, O. (2017). *Administrative model for developing teacher's innovation thinking skills in the basic education school*. Thailis. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php
- Promna, B. (2016). The Academic Leadership of School Administrators under Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of Nakhonratchasima college*, 10(2), 401–410
- Ratchawong, P., & Thongprong, A. (2022). The Competency of School Administrators in New Normal Era According to the Perception of Teachers Under the Office of Saraburi Primary Educational Service Area 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(6), 47–48
- Thuwakham, P. (2022). *Competency of school administrators the basic educational institutions of the school under the foundation of the church in Thailand*. [Master's Thesis]. Thailis. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php